

Helsingissä 22. elokuuta 2007

Selvitysmies Timo Lankinen
Opetusministeriö

LAUSUNTO OPETUSHALLITUKSEN ASEMASTA, ROOLISTA JA TEHTÄVISTÄ ARVIOINTIA VARTEN

Kerhokeskus - koulutyön tuki ry esittää kantanaan selvitysmiehen pyytämään arvioon Opetushallituksen asemasta, roolista ja tehtävistä seuraavaa:

Opetushallitus on hallinto- ja kehittämisvirasto, jonka toimintaa ohjaa lainsäädäntö. Sille asetut tehtävät ovat tarpeellisia, joskin kehittämistehtävän hoitamisessa on ollut viime vuosina puutteita. Tämä on ilmennyt henkilöstön asiantuntijuuden puutteina, keskeneräisenä hallintokulttuurina sekä eri osastojen välisen yhteistyön ja tiedonvälityksen puutteena. Ne ovat heijastuneet kaikkiin koulutusmuotoihin, mitään niistä erikseen painottamatta. On sanottava, että Opetushallituksen henkilöstössä on suurta asiantuntijuutta, mutta se on hajallaan. Kehittämistehtävän onnahdellessa on onnahdellut myös seuranta ja arviointi.

Opetushallituksen roolin koulutuksen tarjoajana tulisi liittyä saumattomasti sen kehittämistehtävään. Koulutuksen painopisteiden tulisi olla kehittämistoimien ja -strategian mukaista. Tällaisella koulutuksella ei välttämättä ole menekkiä maksullisilla koulutus- ja asiantuntijamarkkinoilla. Kaupalliset koulutuksen tarjoajat keskittävät toimintonsa hyvin myyviin koulutuksiin. On kuitenkin huolehdittava siitä, että jokin taho kouluttaa myös ilman voitontavoittelua. Opetushallituksen tarjoaman koulutuksen tulisi olla kehittämisstrategian mukaista, korkeatasoista ja helposti saavutettavaa. Tuotosten tulisi olla siksi maksuttomia. Myös Opekon toiminnan tulee olla tämän periaatteen mukaista.

Opetukseen ja kasvatukseen liittyvä tutkimus on Suomessa yliopistoissa ja korkeakouluissa. Järjestelmä, jolla akateeminen tutkimus tuottaa systemaattisesti koulutusjärjestelmän kehittämistä palvelevaa tietoa ja arviointeja, puuttuu. Opetushallituksen tehtäviä pohdittaessa tulisi miettiä, miten tällainen kattava, jatkuvasti toimiva tutkimusjärjestelmä saadaan luotua. Etenkin pitkittäistutkimus puuttuu. Saatava tieto rajautuu kerättyihin tilastotietoihin. Opetushallitukselle tuo arviointitehtävä ei istu, sillä se olisi arvioimassa itse toimeenpanemaansa toimintaa. Arviointia suorittavan tahon tulisi olla ulkopuolinen taho, kuten yliopistollinen tutkimusverkosto.

Tällä hetkellä lääninhallitukset hoitavat myös alueelliseen koulutuspolitiikkaan liittyviä tehtäviä. Niiden toimintaa tulisi tehostaa ja erityisesti pohtia tapaa, jolla lääninhallitusten ja kuntien yhteistyötä voitaisiin tehostaa ja hallintokuntien välisiä rajoja madaltaa. Lääninhallituksia ei tule alistaa Opetushallitukselle.

Yhteistyösuhteissa Opetushallituksen henkilöstön kanssa on tullut esiin se, että he eivät ole olleet selvillä tehtävistään tai valtuuksistaan, vaikka asiantuntemuksen osalta osaaminen olisi erittäin hyvää. Tämän ongelman monet ovat ratkaisseet toimimalla itse parhaaksi näkemällään tavalla. Se ei kuitenkaan välttämättä edusta opetushallituksen näkemystä. Virasto on hukannut asiantuntijuutta.

Organisaatiomuutos, joka on em. työhyvinvointiongelmiin takana, on myös yleisellä tasolla heikentänyt Opetushallituksen uskottavuutta. Virasto jää sivuun koulutusjärjestelmän kehittämistä koskevasta yhteiskunnallisesta keskustelusta, koska se ei riipeästi ole itse pystynyt organisaatiomuutoksen takia olemaan ajan tasalla, tai siihen ei ole enää riittänyt henkisiä voimavaroja.

Opetushallitukselle ei tule siirtää uusia tehtäviä (kuten korkeakoululaitoksen hallintoa), pikemminkin mieltä, mikä taho olisi paras huolehtimaan osasta Opetushallituksen nykyisiä tehtäviä. Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden hyväksyminen tulisi tehdä ministeriössä.

Kerhokeskus – koulutyön tuki ry

Minna Riikka Järvinen
toiminnanjohtaja

Outi Salo
puheenjohtaja